

Datum
2017-02-03Dnr
073392-2016Till
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Redovisning över Försäkringskassans planering inom ramen för det civila försvaret

Enligt förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap, ska myndigheter som har ett särskilt ansvar inför och vid höjd beredskap, minska sårbarheten i samhället och utveckla en god förmåga att hantera sina uppgifter under fredstida krissituationer och inför och vid höjd beredskap.

I förordningen (2015:1053) om totalförsvaret och höjd beredskap finns bestämmelser om myndigheters ansvar att i sin verksamhet beakta och planera för totalförsvarets krav.

Enligt regeringsbeslut ”Planeringsanvisningar för det civila försvaret” dnr 061758-2015 ska arbetet årligen redovisas vid samma tidpunkt som årsredovisningen, antingen som en separat redovisning eller som en del i årsredovisningen, till respektive departement i Regeringskansliet. En första redovisning lämnades den 8 juni 2016.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Ann-Marie Begler i närvaro av avdelningschefen för Ledningsstöd Sture Hjalmarsson, säkerhetsdirektör Birgitta Målsäter och verksamhetsutvecklare Seppo Suomi, den senare som föredragande.

Ann-Marie Begler

Seppo Suomi

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Samhällsviktig verksamhet inom Försäkringskassans ansvarsområde som är av nationell betydelse.....	3
3. Kritiska beroenden för den samhällsviktiga verksamheten	4
4. Försäkringskassans planering för civilt försvar	4
5. Åtgärder 2016 och planering för 2017.....	4
5.1. Säkerhetsskydd	4
5.2. Informationssäkerhet	5
5.3. Fysisk säkerhet	5
5.4. Kontinuitets- och krisplanering	5
5.5. Säker kommunikation.....	6
5.6. Analys av regler om ersättningar för totalförsvarspiktiga.....	6
5.7. Geografisk spridning av kritiska tillgångar	7
5.8. Hemvärnet	7
5.9. Höja driftsäkerheten av IT-system	7
5.10. Inventera beroendet av nyckelpersoner och behovet av krigsplacering av medarbetare	7
5.11. Alternativa arbetsplatser och reservkraft	8
5.12. Övning och utbildning	8
5.13. Samverkansområde SOES	8

1. Inledning

Enligt förordning (2015:1052) om krisberedskap och bevakningsansvariga myndigheters åtgärder vid höjd beredskap ska bevakningsansvariga myndigheter genom sin verksamhet minska sårbarheten i samhället och utveckla en god förmåga att hantera sina uppgifter under fredstida krissituationer och inför och vid höjd beredskap.

I förordningen (2015:1053) om totalförsvaret och höjd beredskap finns bestämmelser om myndigheters ansvar att i sin verksamhet beakta och planera för totalförsvarets krav.

Målet för det civila försvaret är att:

- värna civilbefolkningen,
- säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och
- bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp eller krig i vår omvärld.

Arbetet ska årligen redovisas vid samma tidpunkt som årsredovisningen.

Nedan följer Försäkringskassans redovisning av uppdraget.

2. Samhällsviktig verksamhet inom Försäkringskassans ansvarsområde som är av nationell betydelse

Försäkringskassans verksamhet finns inom samhällssektorn socialförsäkringar där Försäkringskassan upprätthåller viktiga samhällsfunktioner som avser sjukförsäkringen, stöd till personer med funktionsnedsättning, stöd till barn och familjer, tandvård, internationell vård och stöd för nyanlända och arbetssökande. Försäkringskassan handhar även frågor om dagpenning och familjebidrag till de som tjänstgör inom totalförsvaret och förmåner till rekryter, officersaspiranter, hemvärnsmän och frivillig personal.

Försäkringskassan hanterar även pensionsutbetalningarna på uppdrag av Pensionsmyndigheten. Vidare finns beroenden mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan beträffande arbetslöshetsförsäkringar.

Försäkringskassan har identifierat att utbetalning av ersättningar är samhällsviktig verksamhet. Försäkringskassan har fattat beslut om prioriteringsordning av utbetalningar med utgångspunkt i vilken betydelse utbetalningen har för den samhällsviktiga verksamheten. Utbetalningar som har avgörande betydelse för försäkrades försörjning och som betalas ut över en längre tid har högst prioritet.

3. Kritiska beroenden för den samhällsviktiga verksamheten

Försäkringskassans samhällsviktiga verksamhet består av utbetalning av olika ersättningar. För att utbetalningarna ska kunna verkställas och nå mottagarna måste samhällets betalväsende fungera. Det utgör det mest kritiska beroendet för att den samhällsviktiga verksamheten ska kunna utföras.

4. Försäkringskassans planering för civilt försvar

Försäkringskassans planering för det civila försvaret ska i tillämpliga delar samordnas med de strukturer och processer som redan tillämpas. Framtagande och förvaltning av säkerhetsskyddsplan enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt risk- och sårbarhetsanalyser enligt förordning (2015:1052) om totalförsvar och höjd beredskap är processer som ska samordnas med planeringen för civilt försvar.

Planeringen utgår från att Försäkringskassans uppgifter som helhet kvarstår under höjd beredskap. Genom att skapa förmåga att under höjd beredskap upprätthålla den samhällsviktiga verksamheten så långt det är möjligt, stärks det civila försvaret och Försvarsmaktens förmåga att lösa sina uppgifter.

Försäkringskassan ser generellt att en återupptagen planering för civilt försvar medför behov av resurser på en högre nivå än idag. Den planering som redovisas nedan innebär att analyser och förslag på robustgörande åtgärder tas fram. Genomförande av förslag som medför behov av ökade resurser kommer att behöva beslutas i särskild ordning och genomföras i den takt som ekonomin tillåter.

5. Åtgärder 2016 och planering för 2017

5.1. Säkerhetsskydd

Under 2016 har en säkerhetsanalys slutförts och en ny säkerhetsskyddsplan fastställts.

Ett IT-system för framställning av statistik och uppföljning av handläggningen av socialförsäkringsärenden som ingår inom säkerhetsskyddet har analyserats och plan för att stärka säkerheten kring systemet har utarbetats.

I det fortsatta arbetet med säkerhetsskyddet enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) och risk- och sårbarhetsanalys enligt förordning (2015:1052)

kommer Försäkringskassan att analysera och beakta krav som uppstår i och med den återupptagna planeringen avseende totalförsvar.

Kommande steg i säkerhetsskyddsarbetet under 2017 är att:

- Informera varje berört verksamhetsområde om behovet av säkerhetsskydd
- Identifiera de skyddsvärda aktiviteterna mer i detalj
- Fastställa säkerhetsåtgärder
- Utbilda berörda medarbetare

5.2. Informationssäkerhet

Under året har rekrytering av fyra medarbetare gjorts för att stärka Försäkringskassans arbete med säkerhet generellt.

Informationssäkerhetsarbetet intensifierades 2016 bl.a. genom att revidering av riktlinjer inom området och översyn av ledningssystemet för informationssäkerhet startats. Aktiviteterna fortgår under 2017.

Försäkringskassan startade under senhösten 2016 en pilotverksamhet för att införa en ny informationsklassningsmodell och ett metodstöd för detta som bygger på krav i MBS:s föreskrifter (MSBFS 2016:1) om statliga myndigheters informationssäkerhet. Aktiviteten fortgår under 2017.

Revidering av riktlinjer för behörighetsadministration genomfördes under 2016.

5.3. Fysisk säkerhet

Arbete med att ta fram riktlinjer inom området fysisk säkerhet pågår och färdigställs under 2017. Med utgångspunkt i den ordinarie incidenthanteringen värderas nivån på den fysiska säkerheten kontinuerligt.

5.4. Kontinuitets- och krisplanering

Under 2016 påbörjades arbetet med att ta fram nya riktlinjer för systematisk kontinuitetsplanering. I arbetet ingår att uppdatera kontinuitetsplaner och att ta fram metodstöd och mallar för framtagning av nya planer.

Under 2017 kommer riktlinjerna för kontinuitetsplanering inklusive mallar och metodstöd att färdigställas vilket medför att ett systematiskt arbetssätt med framtagande av kontinuitetsplaner införs.

Under 2016 har riktlinjer för krisberedskap reviderats och kompletterats med ett metodstöd och mall för att skapa krisplaner. Införande av uppdateringar inom organisationen pågår och slutförs under 2017. Medarbetare inom avdelningen för verksamhetsstöd operativ säkerhet har utbildats för att bistå med stöd vid framtagandet av krisplaner och för att leda och genomföra övningar i krishantering.

Arbetet med framtagande av krisplaner för hela myndigheten ska resultera i att aktuella krisplaner finns för hela myndigheten.

Förberedelser pågår med att införa en applikation för att ytterligare effektivisera krishantering.

Aktiviteter har initierats 2016 för att öka användningen av Rakel i krissituationer. Under 2017 kommer fler Rakel-telefoner att tas i bruk och utbildning av användare att genomföras.

5.5. Säker kommunikation

Försäkringskassan behöver analysera och förstärka förmågan att tillgodose säkra kommunikationslösningar som möter kraven för att kunna dela skyddsvärd information eller information som omfattas av sekretess med andra aktörer. Ett viktigt utvecklingsområde är därför arbetet med signalskyddsfrågor, signalskyddssamverkan, säkra IT-produkter samt säker kommunikation.

Under 2016 har myndigheten träffat överenskommelse med närstående myndigheter om att utnyttja SGSI, framförallt för mail, för säkrare informationsutbyte. Åtgärden kommer att inledas under 2017. Dessutom kommer de nya Rakel-telefonerna att stärka förmågan att kommunicera säkert.

5.6. Analys av regler om ersättningar för totalförsvarspliktiga

I betänkandet En robust personalförsörjning av det militära försvaret (SOU 2016:63) framförs att när krigsorganisationens behov inte kan tryggas enbart genom frivillig rekrytering behöver totalförsvarsplikten utnyttjas för att komplettera frivilligheten.

I ett remissyttrande har Försäkringskassan framfört att för att vidmakthålla en fortsatt effektiv och rättssäker handläggning av berörda förmåner behöver förmånsregleringen moderniseras. Ett exempel är att enskilda förmånstagare inte intygar gällande inkomstförhållanden i ansökan utan bär istället ett ansvar att själva ha kännedom om vilka uppgifter som Försäkringskassan har att tillgå. En underlåtenhet eller försummelse från den enskildes sida medför som regel felaktiga utbetalningar.

FK håller på att ta fram ett samverkansdokument tillsammans med FM (Försvarsmakten) och TRM (Totalförsvarets rekryteringsmyndighet) för att bl.a. komma överens om hur information ska skickas mellan myndigheterna för utbetalning.

Försäkringskassans ärendevolymer för handläggning av familjebidrag och dagpenning till totalförsvarspliktiga kommer att öka avsevärt om regeringen beslutar enligt förslaget och förmågan att klara förändrade volymer i handläggningen måste säkerställas.

5.7. Geografisk spridning av kritiska tillgångar

En inventering av kritiska tillgångar och den geografiska placeringen av dessa behöver göras för att kunna bedriva verksamheten från alternativa orter vid långvariga och svåra störningar. Analysen bör omfatta:

- Alternativ plats för ledning av verksamheten
- Servicekontor
- Handläggning och kundkontakter inom alla förmåner
- Behov av reservkraft
- IT-driften

5.8. Hemvärnet

Inledande diskussion har förts med representant för hemvärnet i Medelpad under 2016 om förutsättningarna att få stöd från hemvärnet för skydd av strategiskt viktiga lokaler och anläggningar. Fortsatt samverkan ska ske med hemvärnet beträffande Försäkringskassans skyddsobjekt under 2017.

5.9. Höja driftsäkerheten av IT-system

Försäkringskassan är starkt beroende av fungerande IT-system och elektronisk kommunikation.

I regeringens proposition (2014/15:109) Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar, påtalas en kraftigt ökad risk för cyberattacker.

Mot bakgrund av det behöver Försäkringskassan göra en analys över om det finns behov av att stärka säkerheten inom IT-driften inför den ökade hotbilden.

Behovsbilden förstärks av att det finns andra myndigheter som är beroende av att Försäkringskassans IT-system fungerar.

5.10. Inventera beroendet av nyckelpersoner och behovet av krigsplacering av medarbetare

Försäkringskassan behöver inventera och beskriva vilka nyckelpersoner som krävs för att kunna upprätthålla nödvändig verksamhet vid höjd beredskap. Kontakter behöver tas med TRM (Totalförsvarets rekryteringsmyndighet) angående krigsplacering av nyckelpersoner.

Analys behöver göras hur en situation med höjd beredskap påverkar resursbehovet inom olika ersättningsslag för att kunna disponera resurser optimalt. Arbete planeras för att ta fram en plan för disponeringen.

Information och utbildning till berörda medarbetare inom organisationen behöver genomföras.

5.11. Alternativa arbetsplatser och reservkraft

En översyn av befintliga planer över reservarbetsplatser och lokaliteter behöver göras varvid även behovet av utökning av reservkraft (el) ska beaktas. Detta arbete sker i samband med att krisplaner utarbetas.

5.12. Övning och utbildning

Arbetet med framtagning av krisplaner innefattar att relevanta övningar för test av planerna genomförs.

Försäkringskassan kommer att delta i övningar inom ramen för SOES (Samverkansområdet för ekonomisk Säkerhet) och även bedriva övning/utbildning utifrån interna behov.

Övningsplan för myndigheten kommer att utarbetas.

5.13. Samverkansområde SOES

Försäkringskassan ingår i samverkansområdet SOES. Inom ramen för det samarbetet pågår analyser över vilka förändrade krav som uppstår till följd av höjd beredskap och civilt försvar. Arbetet är i ett inledningsskede och kommer att intensifieras under 2017. Analyserna kommer att fokusera på hot och risker, samt belysa myndigheters olika ansvar och uppdrag till följd av höjd beredskap och civilt försvar. Analyserna innefattar också att belysa hur den egna myndigheten påverkas av andra myndigheters uppdrag vid höjd beredskap och hur arbetet bäst kan bedrivas i samverkansområdena.

Myndigheterna inom SOES är beroende av att betalväsendet, elförsörjning och elektroniska kommunikationer, leveranser m.m. fungerar, vilket medför att det tvärssektoriella arbetet behöver intensifieras.